

COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

www.icomos.ro, București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

București, 15 decembrie 2025

**Scrisoare deschisă adresată domnului Ministru al Culturii,  
Demeter András István**

Stimate domnule ministru,

**Comitetul Național Român ICOMOS,**

salutând efortul Ministerului Culturii de îmbunătățire continuă a legislației de protejare a monumentelor istorice,

atrage atenția, cu maximă îngrijorare, asupra unor situații apărute în ultima perioadă care riscă să afecteze major protecția patrimoniului cultural național. Aceste situații apar într-un context dificil din punctele de vedere economic, social și politic, având justificări diverse, unele legitime.

**În primul rând, punerea în discuție, de către reprezentantul oficial al Ministerului Culturii, a lipsei de performanță a sistemului de protecție a patrimoniului cultural – cu criticarea dură a activității instituțiilor și comisiilor<sup>1</sup>** – indică o intenție de reformă pe mai multe planuri a acestui sistem care, dacă se realizează fără o fundamentare riguroasă, riscă să destabilizeze eforturile făcute timp de mai mult de trei decenii în vederea consolidării domeniului protejării patrimoniului cultural național, resursă strategică a societății. Astfel, reducerea autonomiei Institutului Național al Patrimoniului prin integrarea sa în cadrul Ministerului Culturii, sugerarea desființării Direcțiilor județene pentru cultură, intenția de modificare a funcționării Comisiilor monumentelor istorice, reprezintă acțiuni care ar putea avea consecințe iremediabile asupra sistemului de protecție, și așa deosebit de fragil.

---

<sup>1</sup> Vezi interviul Ministrului Culturii din data de 19.11.2025 - în special în ceea ce privește structurile mumificate/osificate, învechite, conflictul de interese în cazul Comisiilor, nu pot fi găsiți specialiști pentru INP fără conflict de interese, alarmele din spațiul public ar fi justificate de dorința de preservare a intereselor personale etc. - <https://agerpres.ro/cultura-media/2025/11/19/interviu-ministrul-andras-demeter-lucrurile-nu-merg-suntem-in-aceeasi-groapa-de-ani-de-zile-batem-sa--1504156>

COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

**În al doilea rând, punerea în responsabilitatea specialiștilor a acțiunilor acestora realizate în direcția protejării patrimoniului care nu s-au finalizat prin acte administrative<sup>2</sup> – riscă să fie interpretate în mod eronat în spațiul public drept intenții de sprijin față de acțiunile de decredibilizare a domeniului întreprinse de către unii proprietari de imobile care se consideră lezați de procedurile care nu urmăresc altceva decât aplicarea legislației (clasări de monumente istorice, studii și documentații care au drept concluzie identificarea de valori de patrimoniu construit ce trebuie protejate de intervențiile preconizate ș.a.).** În particular, nu este benefică relativizarea competențelor comisiilor (și a INP, prin fundamentarea de specialitate) de a judeca pe fond valoarea imobilelor propuse spre clasare, potrivit legislației.

Acțiunile proprietarilor sunt îndreptate uneori – vezi cazurile recente ale municipiului Câmpina și orașului Băile Govora – împotriva specialiștilor, parte a sistemului de protecție a patrimoniului cultural, vizând nu o dezbatere științifică cu argumente legale și profesionale, ci acuzând acțiunile care nu urmăresc decât protejarea patrimoniului prin studii și cercetări de specialitate, precum și pe inițiatorii sau elaboratorii acestora.

Acțiunile de identificare a valorilor de patrimoniu cultural - bazate pe principii și pe proceduri înscrise de mult timp în documentele internaționale prestigioase ce guvernează domeniul, precum și în legislația națională - sunt prezentate negativ și parțial, contribuind la erodarea principiului potrivit căruia protejarea patrimoniului cultural național reprezintă un obiectiv de interes public, prin afirmarea lezării intereselor private ale proprietarilor.

Or, există deja în societate temerea că procedura de clasare în Lista monumentelor istorice ar aduce după sine costuri semnificative și întârzieri ale procesului de autorizare a construirii. Această temere trebuie să fie reglată printr-o bună comunicare către public din partea protectorilor patrimoniului cultural a principiilor și a legislației care guvernează domeniul, pentru înțelegerea corectă a drepturilor și responsabilităților fiecărui cetățean în raport cu patrimoniul cultural național.

Inițiatorii procedurilor de clasare, specialiștii atestați care elaborează studii și documentații de proiectare sau care participă la procesul de avizare-aprobare al acestora, persoanele care lucrează în instituții publice cu atribuții în protejarea patrimoniului național, membrii comisiilor de specialitate precum și ONG din domeniu acționează în interes public, într-un cadru legal și procedural strict, derivat din obligația Statului român de a veghea asupra propriului patrimoniu.

---

<sup>2</sup> Vezi același interviu, ref. La Govora: clasarea ar fi eșuat, poate, din pricină că „unii specialiști vor clasarea a tot ce mișcă în țara asta, râul, ramul” iar alții, doar a „câtorva elemente, într-adevăr de reală valoare”); specialiștii ajunși lideri de ONG, din care „nicunul nu reușește prin aceste activități de leadership”; presiuni și lucruri „intens rostogolite” în cazul dosarelor care vin din partea ONG, „actorii terți” din societatea civilă care nu au fost incluși în procesul de „analiză a ipotezelor” pentru a nu complica dialogul etc.

## COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

Aceleași argumente legate de întârzieri ale autorizării construirii au fost invocate și de instituții ale Statului român, în cazul deosebit de grav al Argedavei, unde acțiunea – total legitimă – de construire a unui drum de mare viteză riscă să conducă, prin tratarea superficială a apropierii de un sit arheologic de cea mai mare importanță și a necesității de protejare și de punere în valoare a acestuia, la efecte nocive ireversibile asupra sitului respectiv. Exemplul arată nevoia de colaborare și de cercetare a problemelor încă din fazele inițiale de stabilire a investițiilor, întrucât sistemul de protecție – maxim în cazul citat – nu a reușit să se impună în fața altor interese publice, în ciuda legislației explicate, arătând încă o dată fragilitatea acestui sistem.

**Comitetul Național Român ICOMOS**, organizație care are drept misiune promovarea conservării, utilizării și punerii în valoare a monumentelor, a mediilor construite și a locurilor de patrimoniu cultural, urmărește ca experiența profesională a membrilor săi - cu parcurs profesional divers și complementar, integrat în cadrul oferit de organizația internațională ICOMOS și de Comitetele sale științifice specializate - să fie pusă în slujba creșterii importanței atribuite patrimoniului în societatea contemporană.

Membrii organizației sunt persoane implicate în protejarea monumentelor istorice, lucrând fie în sistemul public, fie în cel privat sau în cadrul unor ONG din domeniu, activând ca membri ai comisiilor de specialitate, ca cercetători, proiectanți, avizatori sau inițiatori ai protejării patrimoniului, în acord cu sistemul de protecție legal instituit, cu atribuțiile specifice și cu codurile deontologice ale profesiilor și specializărilor pe care le dețin.

**Din această perspectivă profesională a organizației, în fața situațiilor menționate mai sus, CNR Icomos solicită Ministerului Culturii să își exercite atribuțiile de coordonare, finanțare și control în vederea prevenirii situațiilor care riscă să afecteze integritatea patrimoniului național și eficacitatea sistemului de protecție, prin:**

- Inițierea unui proces transparent și participativ în vederea consolidării sistemului de protecție a patrimoniului, amânând deciziile până la fundamentarea lor riguroasă, vizând îmbunătățirea sistemului, asigurarea consistenței și eficacității sale, întrucât obiectivul de protejare a patrimoniului cultural reprezintă un obiectiv de interes național. O reformă parțială, nefundamentată corespunzător ar fi cu atât mai nocivă cu cât contextul național solicită economii - ori reformele necesită finanțare în special în perioada inițială, iar sistemul este deja grav subdimensionat și subfinanțat.

Această fundamentare trebuie să fie realizată cu participarea personalului competent din diferite instituții, a specialiștilor atestați în domeniu, a juriștilor, a reprezentanților autorităților administrației publice locale și a altor autorități ale administrației centrale de specialitate, a organizațiilor non-guvernamentale prestigioase din domeniu, a proprietarilor de monumente istorice și a cetățenilor informați.

COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

www.icomos.ro, București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

O astfel de reformă trebuie să se bazeze pe cercetările anterioare și să vizeze – în același timp cu consolidarea sistemului de protecție – îndeplinirea obiectivelor pe care România și le-a asumat prin semnarea convențiilor internaționale.

- Sprijinirea specialiștilor și experților care, individual sau colectiv, sunt supuși unor presiuni mediatice puternice și, uneori, chiar unor acuzații nefondate pe argumente profesionale și/sau legale, acești specialiști reprezentând, la rândul lor, o resursă strategică a sistemului de protecție;
- Comunicarea cu proprietarii care se consideră lezați de activitățile de protejare a patrimoniului și inițierea unor consultări transparente care să conducă la soluții corecte din punct de vedere legal și profesional pentru fiecare caz dificil în parte, inclusiv prin crearea de grupuri de lucru în vederea medierii situațiilor care vor putea apărea;
- Concentrarea eforturilor Ministerului Culturii pentru soluționarea urgentă a principalelor carente ale sistemului de protecție – lipsa acută de personal specializat în structura ministerului și a serviciilor deconcentrate, supraîncărcarea Institutului Național al Patrimoniului, lipsa unui control eficient în teritoriu, insuficiența învățământului de specialitate și a formării continue a specialiștilor, acțiuni de educare și conștientizare adresate publicului larg.
- Solicitarea colaborării autorităților administrației publice centrale pentru corelarea urgentă a legislației cu alte domenii-cheie (investiții publice, dezvoltare teritorială), în special în contextul apariției unor modificări legislative cu impact major în sistemul de protecție (cum este, de exemplu, OG 31/2025) și în contextul unor inițiative legislative cu potențiale efecte negative asupra protejării patrimoniului.
- Luarea în considerare a amplitudinii neobișnuite a semnalelor de nemulțumire provenite din mediul științific și cel profesional, precum și a celor provenite din societatea civilă, în legătură cu ipoteza desființării Institutului Național al Patrimoniului – unde sunt de menționat pozițiile Academiei Române, ale Academiei de Științe a Moldovei, ale celor peste 21.000 de semnatori ai petiției inițiate de Asociația Pro Patrimoniu, ale mai multor persoane și organizații; în legătură cu patrimoniul cultural în situație de risc - Apelul privind declanșarea procedurii de clasare a patru obiective de patrimoniu din Băile Govora întârziată nepermis de mult timp, Apelul pentru salvarea cetății Argedava), în legătură cu probleme de procedură - Poziția Forumului Organizațiilor de Patrimoniu din România privind consultarea publică pentru Planul Urbanistic General Câmpina și Apelul public de susținere, Poziția Ordinului Arhitecților din România privind consultarea publică pentru PUG Câmpina; multitudinea de emisiuni difuzate în media dedicate, în ultima perioadă, acestor probleme de interes național.

**COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS**

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

Reluând, în concluzie, solicitarea de comunicarea transparentă și sistematică cu întreaga comunitate de specialiști privind intenția de îmbunătățire a sistemului de protecție și găsirea soluțiilor optime împreună cu acești specialiști,

**Comitetul Național Român al ICOMOS, în conformitate cu Statutul său și al organizației internaționale din care face parte<sup>3</sup>, își declară deschiderea și disponibilitatea pentru o colaborare constructivă care poate avea impact pozitiv asupra protejării și punerii în valoare a patrimoniului național.**

În numele Consiliului Director al Comitetului Național Român ICOMOS,

Arh. Irina Popescu-Criveanu  
Președinte

Conf. dr. ing. Kirizsán Imola  
Vicepreședinte

---

<sup>3</sup> ICOMOS are drept misiune promovarea conservării, utilizării și punerii în valoare a monumentelor, mediilor construite și locurilor de patrimoniu cultural. Creată în 1965, organizația reunește 12.000 de specialiști din peste 130 de țări și teritorii, membrii asociațiilor naționale colaborând pentru a proteja patrimoniul cultural. Asociația Comitetul Național Român a fost creată în anul 2000.

COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

## **Addendum - Asigurarea autonomiei științifice în domeniul protejării monumentelor istorice**

**În completarea acestei scrisori deschise, Comitetul Național Român Icomos atrage atenția, în mod special, asupra riscurilor pe care le comportă subordonarea Institutului Național al Patrimoniului ca structură a Ministerului Culturii, făcând un scurt apel la memorie, în scopul înțelegerii importanței autonomiei deciziei științifice.**

Desființarea INP ar conduce la lipsa unei instituții publice independente care să fundamenteze deciziile științifice ale Ministerului Culturii și nu a oricărei instituții, ci a acelei instituții-simbol pentru protejarea patrimoniului a cărei desființare, în 1977, a creat posibilitatea unei distrugerii fără precedent a orașelor construite în timp, prin demolarea centrelor istorice ale orașelor, a lăcașelor de cult și a monumentelor, în ciuda regimului de protecție existent la acea dată.

Imediat după Revoluție, prin Decretul nr. 91 din 5 februarie 1990, articolul 1, CFSN a reînființat, pe lângă Ministerul Culturii, Comisia națională a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, ca instituție autonomă care coordona toate „activitățile de evidență, protejare, conservare, restaurare și punere în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice din unitățile teritorial-administrative având regimul proprietății de stat, obștești sau particulare”; deciziile sale erau obligatorii. Profesorul Grigore Ionescu este numit Președinte al primei Comisii.

Prin articolul 2, CFSN reînființează Direcția monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, *„instituție bugetară cu personalitate juridică, organ operativ al Comisiei naționale înființate potrivit art. 1.”*, care are ca rol îndrumarea de specialitate și controlul acțiunii de asigurare a integrității monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, *„coordonată sau realizată cu mijloace proprii, după caz, de organele administrației de stat din unitățile administrativ-teritoriale sau de alți beneficiari”*.

**Așadar, asigurarea autonomiei științifice în domeniul protecției monumentelor față de puterea politică s-a realizat prin reînființarea a două instituții-cheie, autonome – Comisia națională a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice și Direcția monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, al căror rol și a căror relație de interdependență au fost clar definite încă din februarie 1990, semn deosebit de puternic al importanței pentru noul stat democratic al încetării distrugerii patrimoniului național.**

**COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS**

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

Prin OG nr. 27/1992 se stabilesc atribuțiile CNMASI, păstrate până astăzi: avizarea lucrărilor la monumente, ansambluri și situri istorice și în zonele acestora de protecție; avizarea planurilor urbanistice generale și locale, a programelor de organizare și dezvoltare urbanistică a localităților și a celor de amenajare a teritoriului; avizarea trecerii în domeniul public național și local a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, precum și a terenurilor pe care sunt situate acestea; emiterea normelor privind obligațiile de folosință a terenurilor care pot fi exploatate agricol și după descoperirea de situri istorice; emiterea avizelor privind modificarea destinației și funcțiunilor monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, oricare ar fi forma de proprietate.

Tot în 1992, se instituie delegarea competențelor CNMASI către comisii zonale ale monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, iar DMASI, ca organ operativ al CNMASI, își exercită competențele în teritoriu prin specialiștii desemnați în acest scop ai oficiilor locale ale patrimoniului cultural național și se pun bazele creării unui corp de specialiști atestați.

Prin OG nr. 68/1994, la nivelul unităților administrativ-teritoriale, activitățile de protejare a monumentelor istorice sunt îndeplinite de Direcția monumentelor istorice (DMI), prin inspectoratele pentru cultură județene și al municipiului București și oficiile pentru patrimoniul cultural național județene și al municipiului București. Așadar, inspectoratele au fost subordonate Ministerului Culturii, ca servicii publice descentralizate, ulterior deconcentrate. Rolul inițial, executiv, a fost modificat în timp, astăzi rolul preponderent al Direcțiilor județene pentru cultură fiind cel de avizare a intervențiilor asupra patrimoniului cultural (monumente istorice, zone de protecție ale acestora, zone construite protejate), celelalte atribuții - inspecție, control etc. - fiind exercitate la un nivel extrem de redus, în principal din lipsa personalului de specialitate.

Prin același act normativ, Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice s-a reorganizat în Direcția Monumentelor Istorice, în cadrul Ministerului Culturii, pierzând independența instituțională și relația directă cu Comisia Națională și cu Comisiile Zonale. Această afiliere a DMI, împreună cu alți factori caracteristici perioadei au condus la mai multe consecințe nefaste – reducere treptată a numărului de posturi, deprofesionalizare, control crescut al Ministerului, sarcini din ce în ce mai numeroase, relația de coordonare a DMI erodându-se semnificativ.

Aceeași ordonanță a creat o scindare a monumentelor istorice, creând 3 categorii principale (categoria A - monumente de valoare națională excepțională, reprezentative pe plan universal pentru civilizația României; categoria B - monumente de valoare națională și c) categoria C - monumente reprezentative pentru o anumită zonă, epocă, stil, autor, arie etnografică) și o a patra categorie, fără indicativ, a „bunurilor culturale comune”, reprezentând „bunurile culturale imobile care nu sunt clasate în categoriile A, B sau C”. Această prevedere legală a condus la o serie largă de abuzuri, bunurile culturale comune putând fi stabilite arbitrar și netransparent, fapte consemnate în perioada respectivă.

COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

În perioada imediat următoare, a fost promulgată Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, care urmărea restituirea către foștii proprietari sau vânzarea către chiriași a apartamentelor din imobilele trecute în proprietatea statului. Articolul 10 al legii excepta de la vânzare casele de oaspeți, de protocol, cele declarate monumente istorice și din patrimoniul național, precum și cele folosite ca reședințe pentru foștii și actualii demnitari.

Or, exact categoria confuză de bunuri culturale comune, în condițiile instituționale descrise mai sus, a fost utilizată pentru vânzarea preferențială către anumiți chiriași a monumentelor istorice și crearea unor coproprietăți greu de gestionat în toate zonele istorice ale orașelor și, în mod special, în incintele monumentelor istorice, cu consecințe majore încă vizibile (dificultatea întreținerii unitare, construire necoordnată în incinte, divizare a proprietăților creatoare de confuzii la nivelul protecției etc.).

Centrul de Proiectare pentru Patrimoniul Cultural Național (creat prin HG nr. 642/1994) a fost reorganizat, prin OUG nr. 228/2000, în Institutul Național al Monumentelor, ca instituție publică cu personalitate juridică în subordinea Ministerului Culturii, restabilind într-o anumită măsură echilibrul stabilit în anul 1990. INMI va fi comasat, prin Legea nr. 329/2009, cu Oficiul Național al Monumentelor Istorice, creându-se Institutul Național al Patrimoniului, care va absorbi, prin OUG nr. 12/2011, Institutul de Memorie Culturală – CIMEC și ulterior, prin OUG nr. 72/2013, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale pentru a deveni Institutul actual.

Astăzi, Institutul este recunoscut ca instituție care „(1) coordonează activitatea de protejare, consolidare-restaurare și punere în valoare a monumentelor istorice, activitatea de gestiune și punere în valoare a patrimoniului cultural mobil, a patrimoniului cultural digital, a patrimoniului cultural imaterial, prin realizarea de lucrări de cercetare științifică și servicii de specialitate, tehnice și economice în domeniul de referință; (2) asigură desfășurarea activităților necesare pentru punerea în aplicare a Strategiei naționale în domeniul protejării patrimoniului cultural; (3) realizează și pune în valoare, în interes public, baze naționale de date pentru patrimoniul arheologic, patrimoniul cultural mobil și imobil, patrimoniul cultural imaterial și resursele informaționale asociate.” (Regulamentul de organizare și funcționare aprobat prin Ordinul MC nr. 2.537 din 28 ianuarie 2025, art. 2).

Printre alte atribuții, „asigură asistența tehnică de specialitate pentru Ministerul Culturii în domeniul organizării activității de protejare a monumentelor istorice” (art. 3.h) și „asigură fundamentarea științifică a deciziilor și avizelor Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice privind clasarea și evidența monumentelor istorice, intervențiile asupra acestora, precum și în zonele lor de protecție” (art. 3.k).



**COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS**

[www.icomos.ro](http://www.icomos.ro), București, Str. Academiei 18-20, Sect. 1, [icomosromania.secretariat@gmail.com](mailto:icomosromania.secretariat@gmail.com)

În concluzie, sistemul actual se bazează pe deciziile Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (cu competențe delegate către Comisiile Zonale) - fundamentate, după caz, la solicitarea acestora - de Institutul Național al Patrimoniului, care moștenește vechea Direcție care avea atribuții de coordonare în teritoriu.

**Perioadele de afiliere politică – cea din intervalul 1977-1990 și cea din intervalul 1994-2000 – sunt perioade în care activitatea de protejare a monumentelor istorice a fost catastrofală (într-un sistem politic totalitar) și grav deficitară (într-un sistem democratic).**

Chiar dacă în momentul de față instituțiile și personalul sunt subdimensionate, subfinanțate și, cu siguranță, perfectibile, considerăm că îmbunătățirea sistemului de protecție necesită acțiuni continue și în niciun caz acțiuni de forță bazate pe condamnarea eforturilor, de peste trei decenii, de construcție a unor instituții performante și de formare a unor persoane dedicate acestui domeniu.

**Comitetul Național Român ICOMOS solicită Ministerului Culturii organizarea de consultări cu specialiști din diverse profesii, cu persoanele angajate în INP, DJC, administrație, cu reprezentanți ai mediului de afaceri, cu primari și aleși locali, cu organizațiile neguvernamentale active în domeniu care să pună bazele unei consolidări a sistemului de protecție a patrimoniului cultural și își oferă sprijinul pentru ca acest proces de consolidare să se desfășoare cu cea mai mare seriozitate în concordanță cu practicile internaționale ale domeniului, la care organizația noastră este conectată ca parte a organizației internaționale ICOMOS.**